

ЈАКОВ М. ОВАДИЈА - ФАНАТИК ШАХА

Oradia -- 22-XI-1935 -- Em. Lischer

Јован Г. Вуковић

Нова Пазова
2008

Јован Г. Вуковић

ЈАКОВ М. ОВАДИЈА-ФАНАТИК ШАХА

Повест о првом шаховском новинару у Београду, писцу, издавачу и
организатору шаховског живота у Србији

*Помози својим фигурама,
да би оне теби помогле !*

Пол Морфи

Историја београдског шаха и шаха у Србији у целини, с било које стране да се листа, не може а да се не помене, нити избегне име Јакова М. Овадија. И дописни, проблемски и турнирски шах у Србији у зачетку су дубоко везани за Жака – угледног београдског адвоката Јакова М. Овадија.

Уз све то, Јаков М. Овадија сматра се првим шаховским новинаром у Србији, и не само то, већ је он један од најупорнијих и најдоследнијих пропагатора ове чудесне древне игре код нас у првој половини 20. века. Оно што је Јаков М. Овадија учинио за афирмацију шаха у Београду није довољно документовано нити у потпуности вредновано. Ретки знају да је Јаков М. Овадија био један од потписника оснивања Међународне шаховске организације – ФИДЕ, у Паризу 1924. године. За свог времена, у Београд и ближу и даљу околину, доводио је најпознатије шахисте света, међу којима и актуелног светског првака Александра Аљехина, као и бившег шампиона света др Емануела Ласкера.

Ова сазнања и још много тога поводи су да се комплетније осветли живот, пре свега шаховски, овог непоновљивог шаховског фанатика. О овом шаховском посленику није сачувано довољно поузданих података, а није евидентиран ни у именику житеља Јеврејске општине у Београду. Овим истраживањем јавности дајемо на увид оно што смо о Овадији пронашли у доступним архивама. Верујемо да ће временом будући шаховски ентузијастички допунити и склопити потпунију мозаичну фигуру о Овадији, са коцкицама које недостају.

Мало је познато да Јевреји дуго нису имали иста права као остали грађани у Србији. Промене је донео кнез Милош Обреновић. Он је Указом од 26. септембра 1859. године наредио Попечитељству унутрашњих дела да све одредбе неравноправности „за укинуте сматра“: „Сви грађани СРБСКИ, без разлике вере и народности – равноправни су „учесници у слободи, која је за сваку радњу и занимање у Србији изречена“ – обелодањено је тих дана у званичним гласилима Србије. (Зборник Закона и уредаба Кнежевине Србије, књ. 4, стр. 173 – 204.).

НАЈАВА

Прва права шаховска вест појавила се у „Политици“ у недељу, 21. фебруара 1910. године. Наслов је гласио: „Турнир београдских шахиста“, а гласи овако:

Page | 3

„Неколико наших најбољих играча шаха приређује данас по подне у кафани „Париз“ утакмицу у шаху, после које ће се победницима раздавати награде. Утакмица почиње у 4 сата.

Сличан турнир већ је био приређен прошле недеље (14. фебруар) и на њему су учествовали г.г. Б. Шајновић, С. Петровић, Б. Милетић и Ј. Овадија. Том приликом је добио прву награду г. Овадија, другу г. Б. Милетић.“

Шаховски вјесник број 1 из августа 1946. године донео је из пера Владимира Вуковића белешку под насловом „**Мртви и живи**“.

- Шахисти Југославије оплакују смрт мајстора Људмила Фурланија који је јуначки пао у борби за слободу, а изгубили смо надаље даровитог мајстора Schreibera и Brodera које је окупатор одвео, а они се више нису вратили.
- Фашисти су надаље у логору убили нашег проблемског мајстора Izidora Grossa, а млади проблемски композитор Федор Живковић умро је за вријеме рата од болести“

Поменути шаховски хроничар заборавио је да укаже на нестанак нашег првог шаховског новинара, писца и издавача Јакова М. Овадија. Он се „изгубио“ средином 1941. године на граници Херцеговине и Далмације, бежећи од фашистичког погрома.

Аутор Владимир Вуковић вероватно то није намерно учинио, јер је био Овадијин вршњак и сарадник. Могуће је да се првих година после Другог светског рата није знало каква је судбина задесила познатог шаховског радника.

Повест о Јакову М. Овадији богата је и занимљива не само за заљубљенике у шах, ту древну мудру игру посебних занимљивости.

Јаков М. Овадија рођен је у Београду 28.8.1878. године. Потиче из јеврејске породице чији су се преци доселили својевремено из Шпаније на Балкан. Дакле, припада групи јеврејских сефарда. У Београду је завршио реалку, а потом права. Бавио се адвокатуром. Био је угледан и цењен адвокат.

Којим се послом бавио казује у својој књижици „Шаховски проблеми у два потеза - упутства за решавање са 100 слика“. На последњој страници ове књиге објављена му је ова реклама:

„Адвокат Ј. М. Овадија заступа по свим правним пословима код судова и административних власти. Кореспондира: француски, италијански и немачки. Канцеларија Београд, Теразије, Краља Милана 6.

За шах и шахисте слободан само између 6 и по и 7 и по увече, у локалу „Београдског шах клуба“ „Гранд хотел“.

Јаков М.Овадија имао је две љубави, хобија или страсти – како хоћете: адвокатуру и шах. Једно друго је допуњавало, или је због шаха трпела адвокатура или његова породица, не зна се. Шах је добио највише и због велике посвећености и преданости тој области, Овадији припада посебно место у историји београдског шаха.

ПОЧЕТАК

Када и где је научио шах, ко му је био учитељ, нема поузданих података. Претпоставке су разне а мајстор Бора Тот, иначе његов савременик, сматра да је Јаков добро играо шах већ у првом разреду реалке. Значи као петнаестогодишњи дечак. Page | 5

Да је имао велико шаховско знање на почетку 20. века казује податак да је први у Београду почео да пише о шаху. Успео је у листу “Мали журнал” да “прогура” већ 1905. године шаховску рубрику. Била је то прва шаховска рубрика у српској штампи. А Јаков први шаховски новинар у Београду. То лагано увођење шаховске рубрике у ондашњим новинама није било нимало лако и безазлено.

О томе је Бора Тот у својим белешкама оставио ово запажање:

“Приликом својих покушаја да уведе сталну шаховску рубрику у неком дневном листу Јаков Жак Овадија је у почетку наишао на потпуно неразумевање. Редакције тадашњих листова су чак захтевале да им за своје шаховске дописе Овадија плаћа по цени огласа! Елоквентни Овадија је истицао да у многим великим европским и америчким листовима постоје сталне шаховске рубрике, па је на крају успео да је успостави, али наравно, бесплатно.”

ШАХ У „ЈЕВРЕЈСКОМ ГЛАСНИКУ“

Према запису Вука Драговића у „Српској штампи између два рата“ (Београд 1956) Јевреји у Југославији издавали су девет новинских гласила: „Јеврејска кореспонденција“ (Јевкор, Београд), „Јеврејска трибуна“ (Сарајево), „Јеврејске новине“ (Нови Сад), „Јеврејски глас“, (Сарајево), „Јеврејски гласник“ (Београд), „Јеврејски живот“ (Сарајево), „Јеврејски лист“ (Београд) и „Јеврејски општинар“ (Нови Сад).

О „Јеврејском гласнику“ забележено је: „Београд, око 1921“. Међутим, захваљујући Александру Андру Мошићу, председнику Музејске комисије Јеврејске општине Београд, добили смо копију стране 8

„Јеврејског гласника“ из броја 1 из 1920. године (Ово је једини примерак који се налази у Музеју Јевреја у Београду, док се сви бројеви овог часописа чувају у Свеучилишној библиотеци у Загребу).

На осмој страни овог „Гласника“ налази се новоотворена рубрика „Шах“, коју је почео да пише Јаков М. Овадија, адвокат, са станом у Краља Милана 9. Поред илустрације шаховске табле ево шта најављује у будућој рубрици аутор:

„Под овом рубриком доносићемо стално и укратко важније догађаје на пољу шаха у свету и код нас: партије чувених играча, проблеме (са и без награде), кратке биографије чувених светских шахиста – Јевреја: затим извештаје са разних продукција, турнира (утакмица), мечева, предавања, курсева и др. Како је ова игра позната и као „јеврејска игра“, то има места да се о њој пише у овом листу.

И заиста, може се рећи, да су 80% од свих садашњих и ранијих светских шахиста све сами Јевреји. Чак и садашњи светски шампијон на шаху, Ласкер, који је већ 28 година непобедив, а и Штајниц, који је пре Ласкера неких 30 година био најјачи играч на свету, јесу Јевреји.

О ЛАСКЕРУ (мом личном пријатељу) имаћемо често прилике да пишемо. Пре неки дан је изашла из штампе једна мала књижица о шаху, помоћу које ће сваки моћи лако и брзо да науче ову лепу игру, и коју препоручујемо свакоме љубитељу ове игре. Књижица стаје 3 динара, а може се добити код потписанога, у администрацији овога листа и у свакој књижари. Ј.М. Овадија, адвокат, улица Краља Милана 9“.

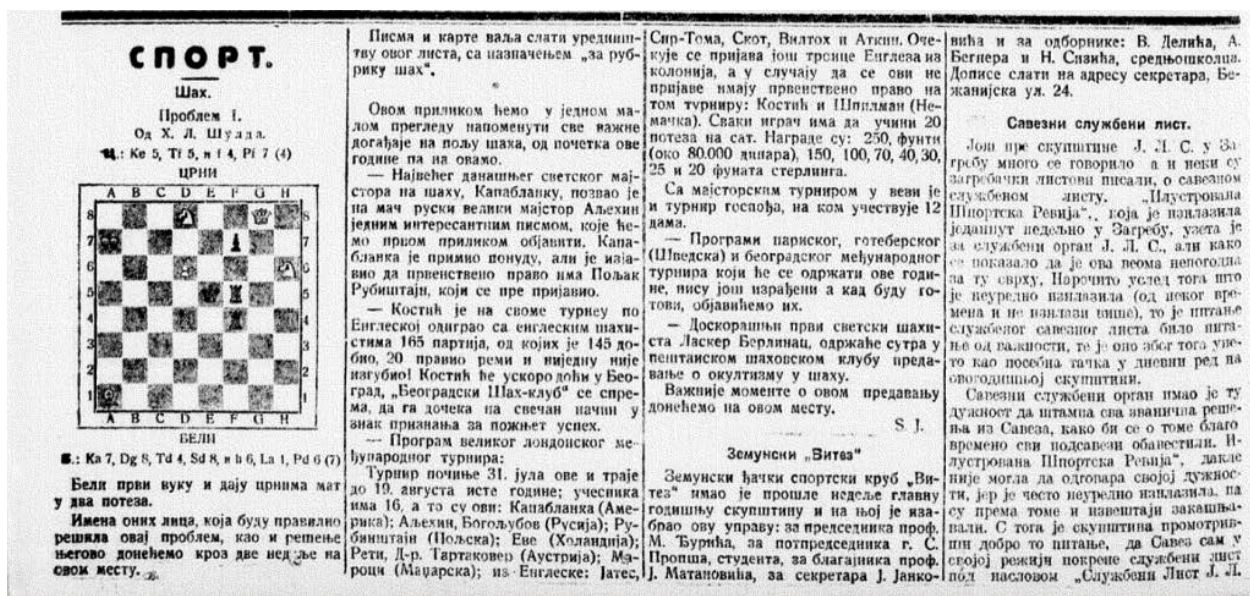
На истој страни наилази се још један податак о овом шаховском делатнику. Наиме, Јаков је био и добротвор, новчано је помагао лепе догађаје јеврејских грађана. У овом броју записано је: „Место цвећа за г-цу Мину Холнер приликом њене веридбе са г.Исаковићем, приложили су: г.г. Јосиф М. Алкалај дин. 50, Сима Леовић 50, Јаков Овадија 25“.

Кад је “Мали журнал” отворио странице шаху, после је све ишло много лакше. Овадија пише о шаху од 1910. до 1912. године у “Новом времену” и “Епохи”, а од 1921. водио је шаховску рубрику у листу “Време”, те “Правди” и илустрованим публикацијама. Шах је први пут

поменут већ у другој години излагања „Политике”, 16. августа 1905, у занимљивом тексту под називом „Краљеви шахисте”, описујући страсну љубав различитих европских владара према древној игри.

Година објављивања тог текста, вест о „Турнир београдских шахиста” 21. фебруара 1910, али и све одлике прве сталне рубрике у нашем листу, јасно указују да је њу могао да води само један човек. Иако је рубрика била потписивана различитим иницијалима (С. Ј, С. И, С. Л, итд.), данас иза ње не може да се сакрије име Јакова М. Овадије, првог и дуго јединог српског шаховског новинара и популаризатора краљевске игре.

Чињеница да је шаховску рубрику у дневном листу „Време” (1921-1936) почео исте године када се појавила и у „Политици”, могла је да буде један од разлога за загонетне инцијале у нашем листу. И пажљиви избор шаховских проблема у „Политици” говори да је у питању био овај полиглот, преводилац прве наше књиге из те области, објављене 1921.

Факсимил прве шаховске рубрике „Политике”, 15. фебруара 1922.

Тако је Јаков М. Овадија постао први шаховски новинар у Србији, а дуго година једини који је шаху обезбеђивао место у ондашњој дневној и периодичној штампи.

ДОПИСНИ МЕЧЕВИ

Овадија је био стални сарадник првог шаховског часописа у Југославији, односно Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, који је под називом “Шах“ излазио 1922. и 1923. године у Марибору.

Page | 8

Уредник часописа био је Емил Крамер, а стални сарадници др Милан Видмар, Владимир Вуковић, Исидор Грос, Јаков Овадија и други.

Шах, Новембар-Децембар 1922,
страна 33

Исидор Грос

(слика преузета из текста: Chess
Notes, Edward Winter)

Шах, Новембар-Децембар
1922, страна 49

Милан Видмар, Јаков Овадија
и Бора Костић, 1922.

(слика преузета из текста: Chess
Notes, Edward Winter)

За Јакова Овадија може се, с правом рећи да је утемељивач, покретач и организатор дописног шаха у Србији и Југославији. Он је 1905. године организовао дописни шаховски меч између Београда и Шапца. О том првом дописном шаховском мечу преносимо белешку из “ Политике“, објављену 2. 11. 2001. године, изашлу у „Политикиној“ рубрици „Да ли знате?“: Page | 9

„Шахисти Београда и Шапца почели су да играју дописну партију 1906. године. За Београд је поуздано се зна играо организатор овог меча адвокат Јаков Овадија, први пропагатор шаха у Београду и шаховски организатор и издавач. Играна је Шпанска партија, а потези су објављивани у штампи у Београду. Али, из непознатих разлога објављивање тока партије је престало још у отварању. То је био знак да је даља игра прекинута.“

О том мечу Озрен Недељковић, наследник Овадијин у новинарском послу о шаху, забележио је следеће :

“Прва дописна партија на територији наше земље играна је 1905. године, када су шаховски клубови Београда и Шапца покушали на тај начин да одмере своју снагу. Идеју за меч дао је шабачки лекар др Винавер (Слободан, књижевник, ноовинар, 1891. – 1955, прим. Ј.В.). Партија није довршена, али је у прекиду Шабац био боље стајао“.

После Првог светског рата долазило је до појединачних такмичења, али искључиво приватном иницијативом. Тако је 1926. године заслужни шаховски радник Овадија организовао дописни меч од две партије између шаховских клубова Београда и Рима. У току 1931. године шаховски клубови Београда и Женева играли су меч, такође од две партије.

Кад је реч о дописном мечу Београд – Шабац, питање је да ли су Шапчани заказали, да ли је Јаков Овадија био преоптерећен бројним обавезама, па није могла да се одржи занимљива шаховска преписка, бог сами зна. Тек један занимљив дописни меч угасио се на самом почетку. Да се одржао вероватно би допринео већој афирмацији и популаризацији дописног шаха код нас.

ШАМПИОН БЕОГРАДА

Јаков М. Овадија може се сматрати и првим шаховским прваком Београда. То се види из вести коју је „Политика“ објавила у недељу, 21. фебруара 1910. године. Била је то прва шаховска вест у овом листу, која је изашла под насловом „Турнир београдских шахиста.“: Page | 10

“Неколико наших најбољих играча шаха приређује данас по подне у кафани „Париз“ утакмицу у шаху после које ће се победницима раздавати награде. Утакмица почиње у 4 сата. Сличан турнир већ је био приређен прошле недеље, 14. фебруар, и на њему су учествовали г.г. Б. Шајновић, С. Петровић, Б. Милетић и Ј. Овадија. Том приликом је добио прву награду г. Овадија, другу г. Б. Милетић.“

Овадија је шах волео у сваком погледу, па му се сав предавао, често на уштрб своје адвокатске каријере и обезбеђења материјалних услова за своју породицу. Он се бавио и истраживањем почетака шаха у Србији. У књизи “Београд метропола шаха“ забележен је овај његов истраживачки рад:

„Овадија је нашао податке да је књижевник, филозоф и народни просветитељ Доситеј Обрадовић 1742. – 1811. знао да игра шах. По свом преласку у Београд 1806. године он је основао Велику школу 1808. и био први министар просвете у Србији 1811. године, али је налазио времена да често игра шах са неким дипломатским чиновником, највероватније аустријским.“

ШАХОВСКЕ АКТИВНОСТИ

Долази време балканских ратова, ту је и Први светски рат, не зна се пуздано где је био Јаков М. Овадија, Скопљу, Сарајеву или негде на трећем месту. Све је могуће. Међутим, према непоузданим подацима, ратне године Првог светског рата Овадија проводи у Скопљу радећи као адвокат. То би се могло установити само уз помоћ Јеврејске општине из Скопља.

Озрен Недељковић истиче да је „Овадија радио на популарисању шаха под тешким условима трошећи тешко стечени новац и време, често

ускраћујући своју породицу која је у много чему оскудевала. Но, и поред свега, држао је предавања о шаху и као јак играч давао симултанке-продукције.”

18 јануар

РАДИО
ПРОГРАМ

Адв. г. Ј. Овадија
(уз данашњи пренос у 19,20 часова)

ДАНАС:
БЕОГРАД

говори: 19.20 адв. Ј. Овадија: Утицај турнеја г. др. Аљехина на шаховски живот у Југославији; 19.50 г.

Београдска новине „Политика“ у издању од 18. јануара 1931. године доносе карикатуру Јакова Овадије у најави шаховске емисије на радију, са следећим насловом (у дну испод слике):

„19.20 адв. Ј. Овадија: Утицај турнеје г. др. Аљехина на шаховски живот у Југославији,

Најава једног од Ј. Овадијевих предавања о шаху

Поред њега тада је у Београду деловало још неколико јаких играча, познатих шахиста и пријатеља шаха. Истицали су се проф. Владислав Вулићевић, који је на једном клупском турниру у Паризу 1886. био први, испред Ривијера, и Блажо Барловац, тада још студент у Немачкој. Прошле су све ратне невоље и страдања, дошло је до формирања државе Срба, Хрвата и Словенаца, односно Југославије. Започиње нови живот у сваком погледу. Шах већ постаје све популарнија игра. Поново је у центру шаховске пажње адвокат Јаков М. Овадија.

Према наводима из књиге „Београд метропола шаха“, у Београду је 1920. године, а можда и 1919. године постојао Шаховски клуб чији је секретар, или председник био адвокат Јаков Овадија. То се неизоставно потврђује и на основу сећања Панчевца Светислава Путића.

ПРВЕ ШАХОВСКЕ КЊИГЕ

Наиме, у Београду су објављене две шаховске књиге, прве у Краљевини СХС. Једна од њих штампана је ћирилицом и имала је назив “Шах”- „Упутство за учење ове игре, издање Београдског шах клуба, Београд 1921. превео је Ј.М. Овадија, адвокат”.

Није назначено ко је писац ових правила. Ову књижицу од 40 страна малог формата штампала је Штампарија М. Карића, Краљев трг 25. У предговору на странама 3. и 4. пише:

“У нас је шах нарочито ухватио маха, како су пре кратког времена др (Милан) Видмар и (Бора) Костић приредили у Београду своје продукције - први, својом симултанком, одржана 4. септембра, играјући истовремено 20 партија са најјачим београдским играчима. Резултат: 15 добијених и 5 реми; а други, - својом блинд продукцијом, не гледајући у шаховске табле, одржаном 24. октобра са 8 јаких играча према којима није ниједну партију изгубио, само је један играч правио реми.

“Београдски шах клуб“, а и многи други клубови, чије је оснивање у току, по свим већим варошима у нашој великој отаџбини, као и већ основани Савез свију шаховских клубова у СХС, допринеће много да сваки дође до уверења да је потребно да научи ову заиста лепу игру и вештину”, Београд 1920. Ј.М. Овадија, адв. Краља Милана 9.”

ПРИРЕДБЕ СА ЖИВИМ ФИГУРАМА

Изналазећи могућности да шах што више приближи обичном свету, Јаков М. Овадија се довија на разне начине. Први у Краљевини СХС организује шаховску партију са живим фигурама. Page | 13

Не зна се тачно када је то било да ли 1920. или 1919. године, али је било. Под вођством адвоката Јакова Овадије у Народном позоришту је „приређена једна шаховска продукција са живим фигурама. Фигуре су представљали дечаци и девојчице“. Ова продукција подстакла је Ђоку Величковића да Шах клуб у Панчеву приреди још бољу продукцију са младићима и девојкама.

“Продукција са живим фигурама, прва у Краљевини СХС, зависно из ког се угла посматра, – прим. а., успешно је изведена предвиђеног 8. октобра 1921. године пред више стотина Панчеваца, а успех је био изванредан, што је потврдила и тадашња локална штампа, као и Јаков Овадија, који је био присутан“.

Ово прва, мора се узети са извесном резервом. Нова даља истраживања ту дилему ће отклонити. У књизи “Шах”, Овадија даје своје скраћенице, симболе, за неке шаховске фигуре. Тако ловца назива „стрелац“ са нотацијом **С**, а за коња, скакача, предлаже да се обележава словом **Њ**.

ШАХОВСКА ИМЕНА

Друга његова књижица је зборник двопотезних шаховских проблема од Бауерајса, /Н. Bauerreiss/. На корицама ове књиге са посебним издањима ћирилицом и латиницом стоји наслов: Х. Бауерајс: "Шаховски проблеми у два потеза Упутства за решавање". Прерадио Ј. М. Овадија, адвокат, Издање Београдског шах клуба, Београд 1921. штампарија Савић и комп., Космајска 16. Page | 14

Књига има 104 стране малог формата. У поговору на страни 103. пише:

“Шах се у нашем краљевству развија великом брзином. Томе су допринеле многе продукције, утакмице, шаховске рубрике у дневним листовима и часописима, предавања, играња шаха са живим фигурама, у Београду у Народном позоришту, и друго. Осим наших светских мајстора др Видмара и Костића, имамо у нашем краљевству још доста њих са мајсторском јачином, као што су: Вулићевић, Коњовић и Барловац у Београду; Вуковић у Загребу; Ердеј у Сомбору; Пољанец у Љубљани; Јовановић у В. Бечкерек; Кениг у Кули; Крамер у Марибору; А. Левин, руски мајстор, у Земуну, и други. Београд, 14. август 1921, Ј.М. Овадија, адв. секретар БШ клуба, Краља Милана 9.”

ДОЛАЗАК СВЕТСКИХ ШАМПИОНА

Овадија 1922. године даје нови подстицај популаризацији шаха у Београду и Краљевини СХС. Он те године организује гостовање више познатих светских великих мајстора шаха. Гости Београда и Овадија били су др Милан Видмар, Бора Костић у два маха, затим мађарски мајстор Геза Мароци, затим 1923. немачки шахиста бонвиван Јакоб Мизес, онда 1924. екс првак света Емануел Ласкер, па 1926. бечки мајстор Ханс Кмох, 1931. светски првак Александар Аљехин и бечки велики мајстор Рудолф Шпилман.

О доласку Г. Мароција часопис ”Шах“ доноси следећу вест:

“Своју турнеју по Југославији Мароци је започео доласком у Београд, 14. јуна 1922., а следећег дана је одиграо неколико партија са клупским секретаром и шаховским аутором, адвокатом Ј.М. Овадијом, док је са београдским шаховским борцем Ф. Пољанцем одиграо две партије. Пољанац је прву партију изгубио, али је другу добио и то у најбољем стилу“. Значајан догађај за шаховски Београд био је меч Бора Костић – др Милан Видмар, који је организовао адвокат Овадија. О томе пише мајстор Душан Бућан у књизи “Амбасадор шаха”, хроника о велемајстору Бори Костићу, издавач организациони одбор “Меморијал Боре Костића”, Нови Сад, 1987. године.

На страни 49 је истакнуто:

“Београдски шаховски клубови с посебним задовољством дочекују и прихватају Бору Костића. Око њега се нарочито ангажује познати адвокат и шаховски радник Јаков Овадија. Захваљујући њему, започет је меч између др Милана Видмара и Боре Костића. Играли су пре 11 година, 1911, на другом међународном турниру у Карлсбаду и тада ремизирали“.

Независно од ове вести у листу “Време” из пера адвоката Овадија потекла је ова информација:

“Меч између Видмара и Костића одржаће се у среду, четвртак и петак, а можда и суботу, између 4 и 8 часова увече у “Гранд” хотелу. Приступ је слободан. Победилац добија од уредништва „Времена“ специјалну награду у једном луксузном шаху. У част ретких гостију београдски шахисти приређују у четвртак 11. ов.м., 11. мај 1922., у „Гранд“ хотелу банкет, на коме може учествовати сваки београдски шахиста. Треба се претходно пријавити потписаном. Ј.М. Овадија, адв“.

На страни 51. исте књиге Д. Бућан је записао:

„Београдско “Време“ забележило је: „На банкету који је синоћ дат у част матадора, учествовали су, међу осталима, и г.Коњовић, генерални директор непосредних пореза, Барловац, адв; председник Шаховског клуба из Осиека др Шај и потписани, Ј.М.Овадија –/ прим. а/. Прво је поздравио уметнике г.Коњовић, затим г.Барловац, који се овом приликом сетио нашег шаховског великана, пок. професора Вуличевића, и најпосле потписати, Ј.М.О. /прим.а/, који је у име београдских шахиста захвалио Видмару и Костићу, што су задовољили жељу свих шахиста наше државе да одиграју међусобно меч; зажелео им је успех на лондонском међународном турниру, а и жељу и наду да ће на међународном турниру у Лондону побрати ловорике онако, како наши шахисти од њих очекују. Додајмо још да је прекиноћ после банкета у “Гранд“ хотелу одигран један турнир брзих партија од свих учесника на банкету.Костић је добио све одигране партије, и оне две што је играо са Видмаром. И Костић и Видмар су синоћ отпутовали, испраћени од благородних београдских шахиста. Ј.М. Овадија, адв.“

Било је то време када су велики мајстори уважавани и својом игром и угледом, где год да су се појавили, представљали су својеврсну атракцију. Овадија не посустаје у афирмацији домаћих великих играча. Тако у марту 1924. године организује тренинг меч у Земуну, између Александра Левина и Боре Костића. Стари руски мајстор добио је једну партију док су две завршене ремијем. Левин је показао своје квалитете иако се двадесетак година шахом није озбиљније бавио.

Дакле, заслуге Јакова Овадије су немерљиве и далеко превазилазе само изузетно плодну шаховску публицистику. Примарно његовом заслугом, срели су се за таблом велемајстори Бора Костић и Милан Видмар 1922, а у Београд су први пут, осим Видмара, дошли Геза Мароци (1922), Жак Мизес и Владимир Вуковић (1923), Емануел Ласкер (1924), Ханс Кмох (1926), Александар Аљехин и Рудолф Шпилман (1931). У готово свим светским шаховским адресарима Србија је била заступљена именом Овадије. Зато не чуди да је управо Овадија био један од потписника повеље о оснивању Светске шаховске федерације (ФИДЕ) у Паризу 1924, у име Краљевине Срба Хрвата и Словенаца.

У међувремену Овадија издаје нову шаховску књижицу: „Ј.М. Овадија: Најдуховитије комбинације из партија Паула Морфија”, свеска 1, 2, Београд 1924. Штампарија и цинкографија “Време”. Књижица има укупно 32 стране мањег формата, са 63 Морфијеве комбинације.

ОСНИВАЧ ФИДЕ

Једна од историјских улога Ј.М. Овадија у светском, српском и југословенском шаху свакако је она, као једног од оснивача ФИДЕ. Ова организација оснива се у Паризу 23. јула 1924. године. Светски шаховски савез – ФИДЕ, Federation des Internationales des Echecs. За оснивање ФИДЕ искоришћена је прилика одржавања конгреса у вези са првим аматерским такмичењима за првенство света, екипно и појединачно, организовано приликом Осме спортске олимпијаде.

Page | 18

О том догађају познати шаховски хроничар Озрен Недељковић је забележио:

“Министарство иностраних послова је за ову прилику упутило у Париз Јакова Овадија, који је био у иностранству познат и цењен. Представници појединих савеза који су потписали протокол о оснивању ФИДЕ били су: за Аргентину Грау, Roberto Grau 1900 – 1944, Белгију Ветјенс, Канаду Смит, Шпанију гроф де Пеналверта, Велику Британију мајор Равлинс, Холандију Риеб, Мађарску Абоњи, Италију Маруси, Југославију Јаков Овадија, Пољску Товбин, Румунију Гуђу, Швајцарску Николе и Чехословачку др Скаличка. До следећег конгреса за председника је изабран Риеб, за потпредседника Енглез Рис и за благајника Николе. На тај начин Овадија је постао један од оснивача ФИДЕ.”

У овом, за шах историјском догађају, Ј.М. Овадија поднео је комплетан извештај који је објављен у “Шаховском гласнику“ број 2. и 3 у 1925. години. На оснивачком конгресу ФИДЕ био је и представник Шаховског савеза Југославије, чије се седиште налазило у Загребу. Тајник, секретар, ШСЈ Коста Рожић био је на оснивању ФИДЕ али без права на потпис. Овадија је био представник државе, а Рожић ШСЈ, што ће неколико година бити спорно питање ко је „главни“. Тек на Конгресу у Лондону 1927. године све ће бити постављено на своје место.

ŠAHOVSKI GLASNIK

MJESEČNIK JUGOSLAV. ŠAHOVSKOGA SAVEZA.

Redakcija: V. Vuković, Zagreb, Trg I. 6. — Administracija: K. Rožić, Zagreb, Ilica 36. Telefon 222. — Izlazi na 16 stranica u Zagrebu, mjesečno s neodređenim datumom. — Pretplata: Godišnja 80 dinara, polugodišnja 40, a četvrtgodišnja 20 dinara. Šalje se poštom ili uplatnicom pošt. čekovnog ureda na konto broj 35-467.

BROJ 2.

ZAGREB, 10. SVIBNJA 1925.

GODINA I.

J. M. Ovadija:

Osnivanje međunarodnoga šahovskoga saveza.

Odavno se je ukazala potreba ustanove, koja bi jednoliko rešavala šahovska pitanja opštega značaja. Internacionalni majstori, obilazeći ceo svet, nailaze na šahovske institucije kod pojedinih naroda, koje se često jedne od drugih razlikuju i koje na taj način sputavaju razvitak šaha u obimu koji on zaslužuje. Treba se setiti doskorašnje važnosti t. zv. »slobodne rokade« kod Italijana; načinu pisanja poteza (notacija) kod Francuza, Engleza i Amerikanaca u jednom smislu, a kod Nemaca i ostalih naroda u drugom i t. d.

Da bi se ta unifikacija mogla sprovesti potreban je naravno pristanak sviju, odnosno većine naroda, kod kojih je šah kultivisan u većoj razmeri. Merodavni nacionalni šahovski savezi, pokušali su još pre svetskoga rata da stvore jedno telo, koje će imati da reguliše sva pitanja opštega značaja, i koje će u isto vreme biti poslednja instancija u presudjivanju spornih pitanja šahovskog karaktera.

Prvo su to pokušali Nemci 1912. godine na kongresu Nemačkog Šahovskog Saveza u Breslavi, ali tada nije donesena nikakva definitivna odluka, već su se učesnici na njemu ograničili samo na izmenu misli o tome. Posle dve godine na velikom Međunarodnom Turniru u Petrogradu 1914. god., povelu se bila opet reč o osnivanju međunarodnoga šahovskoga saveza, a bio je sastavljen i protokol o organizaciji i delokrugu rada, koji su potpisali predstavnici Nemačkog Šahovskog Saveza (Dr. Gebhard i V. Robinov) i predstavnici Sveruskog Šahovskog Društva (Saburov i Maljutin), u debati je učestvovao i delegat Engleskog Šahovskog Saveza (Bern) i dva predstavnika majstora-učesnika na turniru (Dr. Bernstein i Gunsberg). U tom protokolu se veli i to, da će jula meseca iste godine na kongresu Nemačkog Šahovskog Saveza u Manheimu, imati da se podnesu statuti međunarodnoga saveza na potvrdu, a u tom međuvremenu imali su se pozvati svi nacionalni savezi na stupanje u međunarodni savez. U Manheimu jula 1914. god. nije došlo do potvrđivanja pravila, niti definitivnog osnivanja međunarodnog saveza, verovatno zbog toga, što se savezi pojedinih naroda nisu mogli tako brzo rešiti na takvu jednu zamašnu novinu, a mnogo vremena nije ni bilo između pomenutog petrogradskog turnira

Извод из листа „Шаховски гласник“ бр. 2, са делом уводног текста који је написао Јаков М. Овадија

ЛАСКЕР У БЕОГРАДУ

Овадија 1924. године покреће акцију за организовање меча између др Емануела Ласкера и нашег великог мајстора др Милана Видмара. Тој акцији подршку даје и „Шаховски гласник“, али до меча не долази, највероватније због недостатка новца. Ипак, бивши светски првак др Емануел Ласкер у септембру 1924. године долази у Југославију. Наравно, његову турнеју организује лично адвокат Јаков М. Овадија. Ласкер на гостовање по Југославији креће из Београда 20.9.1924. године. Прво је одиграо озбиљну слободну партију са својим домаћином. Занимљиво је да је у овој партији екс шампион био на ивици пораза. Спасио га је домаћин одигравши један несмотрен потез. Да ли је то била намерна или случајна грешка може да се нагађа, али уосталом у шаху су увек могући кардинални превиди, и кад све изгледа јасно и за “пацере“. Ево те партије:

Page | 20

Ј.М. Овадија – Др Е. Ласкер
Београд, 20.9-1924, Италијанска партија

1.e4 e5 2.Сф3 Сц6 3.Лц4 Лц5 4.д3 Сф6 5.о-о о-о 6.Сц3 д3 7.Лг5
х6 8.Лф6: Дф6: 9.Сд5 Дд8 10. ц3 Се7 11.б4 Лб6 12.х3 Сд5 13.Лд5
ц6 14.Лб3 Кх8 15.г4 х5 16.Сх2 а5 17.ба: Ла5
18.ф4! Лц3: 19.ф5 Ла1: 20. Да1: хг: 21.хг: Дф6 ?- боље Дг5 -
22.Сф3 Дх6 23.г5 Дх7 24.г6! хг 25.кф2? добија кг2 лф5 26.еф Тф5
27.Тх1 Тх5 28.Тг1 Тф8 29.ке2 тх2 30.Ке3 Тф3 31. Кф3 Дх3 32.тг3
дф5 33.Ке3 Дф4- 0:1
ДИЈАГРАМ након 24... хг:

По сећању мајстора Боре Тота партија између Овадије и Ласкера играна је без коришћења шаховског сата. Иначе, партија је трајала око сат и по. На фотографији која је овековечила овај сусрет погрешно је наведен датум 20.11.1925., а треба да стоји 20.9.1924. На слици је и шаховски сат, али не значи да је коришћен у мечу.

Der populäre Belgrader
Amateur Dr. J. M. Ovadia.

Ex-Weltmeister
Dr. Emanuel Lasker.

Јаков Овадија (лево) и Емануел Ласкер, 1924.

Било је то време када је Јаков Овадија „све и свја“ у београдском шаховском свету. Предузимљив, пун енергије, одлучан и доследан, увек пун идеја за афирмацију шаха, стекао је оправдано велике симпатије свих љубитеља шаховске игре. Нарочито је био популаран код младих шахиста жељних нових знања и афирмације. Зато није ни чудо што су млади у Београду 1924. године основали шаховски клуб кога су назвали по свом идолу – ШК „Овадија“. Било је то у кафани „Шапчанин“ на Чубури. Међу оснивачима су Сениша Аћимовић (1908- 1962.), Ранко Ранковић, Георгиј Пољаков, И. Троцкиј, С. Луговски. За ШК „Овадија“ играо је и најјачи играч ШК „Душановац“ Мартиновски.

ШК „ОВАДИЈА“

Екипа ШК "Овадија" почетком 1925. године игра у Београду меч са Панчевачким шах клубом. Резултат је 4 : 4. Потом се сусреће са шахистима „Хришћанске заједнице младих људи“ из Београда. Овај меч добијају млади овадијевци са 4,5 : 3,5. У априлу исте године екипа „Овадија“ је савладала тим „Удружени Војвођани“ са 4 : 3. За православни Ускрс 1925. долази до занимљивог шаховског меча. У госте младим Београђанима долази ШК“ Ловћен“ из Загреба. Гостујућој екипи супроставио се комбиновани састав ШК „Овадија“ и шаховске секције „Удружења Војвођана“. Меч је игран двокружно на десет табли. Први круг је добио ШК“ Ловћен“ са 7,5 : 2,5, у београдској екипи су били углавном Војвођани, док је други круг добио млади тим Београђана са 8,5 : 1,5. Ваљда и зато што су се у екипи нашли чланови „Овадије“, затим млади Руси Васиљковски, Извеков и Троцкиј. Реванш је био потпун.

Page | 22

Било је то време када су се шахисти окупљали у кружоке и секције и по кафанама. Тако су постојали “Хришћанска заједница младих људи“, „Удружење војвођанских студената“, Омладински шаховски клуб „Овадија“, на Чубури у кафани “Шапчанин“.

На другој страни, старији играчи су се окупљали око две угледне шаховске личности Јакова Овадија, адвоката и Николе Коњовића, члана државне контроле, који се после пензионисања преселио, вратио у Сомбор. Озрен Недељковић је записао:

„Овадије је био пионир шаха у Србији, у то време већ широм Европе познат шаховски радник. У ширем кругу шахиста важио је као првак Београда. Шаховска снага Овадија није се могла тачно оценити, јер је ретко играо на турнирима. Око њега окупљени шахисти имали су свој клуб у ондашњем хотелу „Гранд“, који се налазио у Чика Љубиној улици. Баш 1925. године уживао је највећи углед, јер је претходне године са светским прваком Ласкером одиграо једну јавну слободну партију коју је изгубио, али је могао добити.

СЕКРЕТАР КЛУБА

Када је реч о шаховској снази Јакова М.Овадија, ево мишљења мајстора Боре Тота, које је изнео у својој књизи “Наши мајстори“, Београд, издање шаховске књижаре Милана Е. Брајера, Улица Јована Ристића 24, уз међунаслов „Јаки мајстори“: Page | 23

„Има аматера који су по снази врло близу националним мајсторима. Често су их само неке споредне околности спречиле да дођу до изражаја. Тако, дојени свих југословенских шахиста Никола Коњовић из Сомбора и Јаков Овадија, адвокат из Београда, нису имали прилике да играју у доба њихове најбоље снаге. А да су играли, ко зна шта би постигли и које би место заузели на шаховској лествици. Овадија је више подржавао па самим тим и организовао гостовања иностраних мајстора и симултане утакмице, због тога што се турнири, уз употребу шаховских часовника, играју дуго и споро. Док су се млађи шахисти налазили у просторијама хотела „Гранд“, старији су се окупљали у сали хотела „Бристол“. После дужег „надмудривања“ ове две групе су се договориле да оснују заједнички клуб. До оснивачке скупштине Београдског шах клуба дошло је 28.10.1925. године. Скупштина је одржана у просторијама међуспрата зграде Академије наука. Два клуба су се фузионисала у БШК – Београдски шаховски клуб, који ће временом одиграти значајну улогу у шаховском животу Београда, па и целе државе. За председника је изабран Стеван Тодоровић, управник Државног монопола, за првог потпредседника Никола Коњовић, за другог потпредседника апотекар Света Поповић, за секретара адвокат Јаков Овадија, а за благајника Нешић. Да стари и млади ипак нису нашли заједнички језик показује први меч који је организовао нови управни одбор. Пред сусрет Београд- Нови Сад појавиле су се прве несугласице. Коњовић је себе поставио на прву таблу, што младима није било право. На другој страни, Овадија је себе сматрао прваком, па је изјавио да не може да игра због заузетости. Меч је одигран 15.11.1925. Нови Сад је убедљиво поразио окрњену екипу Београда са 5,5: 2,5.“

Тот је даље записао:

„Већина чланова сматрала је Коњовића и Овадију првацима. Читалац не треба да мисли како су Овадија и Коњовић били неки несимпатични

људи. Никако, напротив. **Овадија је био фанатик шаха.** У личном контакту врло пријатан човек, увек спреман да помогне млађима. Чика Никола Коњовић врло достојанствен, много је држао до себе, будући да је био високи државни службеник. Био је без изузетка према свима љубазан и добар и зато су га сви ценили. Али по питању првенства у шах клубу обојица нису попуштала, мада су били у зрелом добу живота када се код аматера гасе шаховске амбиције“.

Да су млађи сустигли старије убрзо је доказао Сениша Аћимовић који је постао првак БШК, јер је 1926. године претекао Коњовића и Овадија. Но и поред тога, у БШК није било слоге. Сениша Аћимовић, као победник квалификационог турнира 1925. године, тражи да буде третиран као првак Београда, па самим тим у мечевима да буде на првој табли, испред Коњовића и Овадије.

Да би се та дилема разрешила управа клуба расписује званични турнир за првенство клуба за 1926. годину. На изненађење многих на турниру су учествовали и старији шаховски вуци Никола Коњовић и Јаков Овадија, који нису успели да сачувају старе позиције. Први је Сениша Аћимовић, затим следе Пољаков, Н. Коњовић, Б. Тот, М. Тривановић, И. Извеков, Ј. Овадија, П. Тодоровић, итд.

Ова смена Јакову Овадији није тешко пала јер је примат преузео његов љубимац Сениша Аћимовић. Аћимовић је био омладински првак ШК „Овадија“, испољавао је несумљив таленат за шах, што је касније и потврдио на првенствима БШК.

На клупском првенству за 1927. годину Овадија и Тривановић не учествују. На скупштини клуба за ову годину Овадија повлачи своју кандидатуру за секретара. На тако нешто је утицала управа Југословенског шаховског савеза. Чак је из Љубљане долазио председник ЈШС др Милан Видмар да би посредовао у помирљивом духу, како би усагласио две стране. Обе стране су прихватиле сугестију председника Видмара, па је скупштина протекла у најбољем реду. За председника је изабран Стеван Тодорић, а за секретара Бранко В. Димић, чиновник министарства иностраних дела.

ИСКЉУЧЕЊЕ ИЗ САВЕЗА

Иако је формиран Београдски шаховски клуб, клуб младих ШК „Овадија“ и даље је активан. Јула 1927. године у Београду организован је меч ШК „Овадија“ – Панчевачки шах клуб, који су добили Београђани са 4,5 : 1,5. У реваншу у Панчеву, Београђани су још убедљивији победивши са 5 : 1.

Page | 25

Мајстор Бора Тот записао је да је у кафани „Академија“ постојала једна група играча окупљена око београдског адвоката Јакова Овадије. Они су себе називали “Друштво пријатеља шаха“. Ова група одиграла је 5. јануара 1930. у Београду, у кафани „Академија“, меч са шахистима из Земуна. Победили су Београђани са 7 : 5, играло се двокружно на шест табли. Био је то први меч земунских шахиста након оснивања свог клуба.

На Четвртом конгресу Југословенског шаховског савеза одржаном у Љубљани 15. августа 1926. године долази до разлаза између Јакова Овадија и ЈШС. О томе је писао „Шаховски гласник“ број 6-8, од 1. октобра 1926. године:

„Савезни редатељ г. В. Вуковић извјештава о свом дјеловању ... Затим редатељ упознава Скупштину са држањем наше делегације, г.г. Б. Костића и проф. Ћирића, на Скупштини ФИДЕ у Пешти, гдје је проти нашим делегатима као опонент наступио ондашњи члан Одбора Ј.Ш.С. г. Ј. Овадија који је понесовши собом протуправно издане пуномоћи хтио да на скупштини представља нашу државу у име Federation des Echecs du Royaume SHS. Очито је, да се под тим називом може разумјевати само Ј.Ш.С., јер други савез у нас не постоји. Међутим је г. Овадија ствар иначе приказао. Редатељ чита извјештаје г. проф. Ћирића који се подударају са официјелним записником Скупштине ФИДЕ, а из којих непобитно произилази да је г. Овадија у циљу да заведе ФИДЕ у блудњу, изнио о ЈШС неистините тврдње. Услијед тих противрјечних исказа, немајући при руци јасних доказа, закључила је скупштина ФИДЕ да питање југословенскога председништва ријешити 1927. у Лондону. Слиједи извјештај ревизионог одбора који потврђује да су књиге у реду, а на то делегат г. Кулжински ставља предлог, да се одбору даде апсолуториј. Након дебате закључено је, да се даде апсолуториј

читавоме одбору осим г. Овадије, чија се оставка не узима на знање. У тачки 10. расправљају се идентични предлози бившег одбора и новосадског клуба о искључењу г. Овадије из Савеза. Како је раније већ утврђен ред: г. Овадија против интересима Савеза, дебата је кратка и искључење се закључује једногласно, уз суздржање једног делегата од гласовања“.

Разлаз са ЛШС није спутао елан и умањио енергију Јакову Овадији да улаже нове напоре на популаризацији шаха у Србији.

Наиме, на Трећем конгресу Светског шаховског савеза, одржаном у Будимпешти од 15. до 17. јула 1926. године појавили су се „двојни“ представници ЛШС. О томе „Шаховски гласник“ број 5. од 15. августа пише:

„Наш савез био је на конгресу ФИДЕ заступан по г.г. проф. Ђирићу и Б. Костићу, но како је г. Ј.М. Овадија, адвокат из Београда, у жељи да се истакне, такођер дошао на конгрес и једном неваљаном пуномоћи заведе конгрес у блудњу, створили су делегати закључак, да се питање југословенског представника у ФИДЕ рјеша, док се добију тачне информације, до године у Лондону. Како се види, тај је закључак спор, али за г. Овадију ипак достижан“.

А шта је било на Четвртном конгресу Ф.И.Д.Е. у Лондону од 28. до 30. јула 1927. године „Шаховски гласник“ јавља из пера свог уредника и представника ШСЈ Владимира Вуковића, следеће:

“Коначно су ријешена питања у вези са заступањем наше Краљевине у Ф.И.Д.Е. Наш делегат, Владимир Вуковић, /прим.а./, сондирао је најпре терен, па кад се увјерио, да ће све глатко ићи, узнастојао је у свом говору, да одузме досадашњим споровима значај борбе и да их сведе на нутарње неспоразуме. Изнио је дакако неке факте и документе, али се је чувао сваке особне критике. Тако је читава та афера, која је пред годину дана, узвитлала толику прашину, на фин и европски начин уклоњена. И концил Ф.И.Д.Е. гласовао је за резолуцију, којом се бивши Ј.Ш.С., а данашњи Ш.С. Кр. СХС прима за члана, као федерација, која је отворена свим клубовима у држави“.

Тако је потписник оснивања ФИДЕ Јаков М. Овадија уклоњен из ЈШС, а уступљен историји. То га не обесхрабрује, он помпезно скреће на себе пажњу доводећи у Југославију светског првака у шаху Александра Аљехина.

“Шаховски гласник“ број 9-10, од 1.марта 1931. под насловом „Турнеја др Аљехина у Југославији“, пише:

“Заиста се мора напоменути неуморан рад г. адвоката Овадије и г. чике Милована Илића, који имају за све то највеће заслуге ... Присутне је у име Југословенског шаховског савеза поздравио г. Мандић, а у име београдских шахиста г. Овадија”, записао је Бора Тот.

АЉЕХИН У ЈУГОСЛАВИЈИ

Током турнеје у Југославији, светски првак Александар Аљехин је одиграо две симултанке у Београду. Главни организатор је био Јаков Овадија. У првој симултанци Аљехину су се супротставила 34 београдска играча. Светски првак је добио 23, 12 ремизирао, док је једину победу извојевао млади Чех Јарослав Мохет.

Након гостовања у Сарајеву, светски ас је поново дошао у Београд да би 18. јануара одиграо другу симултанку на 36 плоча. Београдски шахисти су освојили седам бодова, јер су партије добили Сердаковски, Василије Томовић, проф. Миодраг Кондић и првак БШК Јово Николић.

Време чини своје. На шаховску сцену Београда излазе млађи шахисти и свежији шаховски радници. Пре свих, Озрен Недељковић, Бора Тот, Миодраг Кондић и други, који преузимају од Јакова М. Овадије послове руковођења београдским шахом.

“ОВАДИЈА НЕДЕЉКОВИЋ“

Свакако је Овадијин наследник у афирмацији и популаризацији шаха млађани Озрен Недељковић из Сремских Карловаца. Занимљиво је како је овај Сремац ушао у Овадијино окружење. Ево шта је Озрен испричао Славку В. Домазету, врсном шаховском

писцу, које је објављено у књизи “Приче са црно белих поља”, Смедерево 1984.:

“У Београд сам се доселио 1.октобра 1921. године ради студија. Први пут сам играо на шаховској приредби сасвим случајно 1922. и тада ми се име појавило у београдској штампи. Адвокат Јаков Овадија и професор Симеон Мартиновски играли су алтернативну симултанку. Када је већ била у току, наишао сам са познаницима. Један студент је хтео да напусти партију, нашавши се у лошем положају. Добијена је сагласност да преузем његове фигуре. Упорно сам се бранио, прешао у противнапад и победио. Била је то једина победа на симултаној утакмици и неочекивано сам примао честитке.“

Од тада Озрен Недељковић улази у шаховски живот Београда, 1927. постаје секретар БШК и пише за “Политику” о шаху, касније и за друге новине, и објављује шаховске публикације. Љубитељи шаха из унутрашњости мислили су да су Јаков Овадија и Озрен Недељковић иста личност.

“Шаховски мајстор Озрен Недељковић, пише даље С. Домазет, и данас чува карту коју је добио од љубитеља шаха из Зенице адресирану :”Овадији Недељковићу”. Љубитељ шаха је очигледно мислио да се иза иницијала О.Н. налази стари шаховски прегалац Овадија”.

ШАХОВСКЕ КЊИГЕ

Нове млађе шаховске снаге, а и терет сопствених година, близу 60, допринеле су да се Овадија прихвати мирнијег посла – издавања шаховских књига. Најпре, 1931. објављује „Шаховска правила Међународног шаховског савеза“, ФИДЕ, Београд 1931., 16 страна, 5 динара.

Године 1933. објављује књигу „**Како ћу постати шаховски мајстор**“, свеска 1,2. Поуке за добро вођење партије пропраћен великим бројем примера са сликама из светске шаховске литературе, Београд 1933. издање пишчево, обе свеске скупа имају 32 стране (слике доле).

KAKO ĆU POSTATI
ŠAHOVSKI
MAJSTOR

POUKE ZA DOBRO VODJENJE PARTIJE, PROPRAĆENE
VELIKIM BROJEM PRIMERA SA SLIKAMA IZ SVETSKE
ŠAHOVSKE LITERATURE.

Vidmar

Ovadia

Kostić

sakupio i sredio

J. M. OVADIJA, adv.

Beograd — Obilićev Venac 3

SVESKA I.

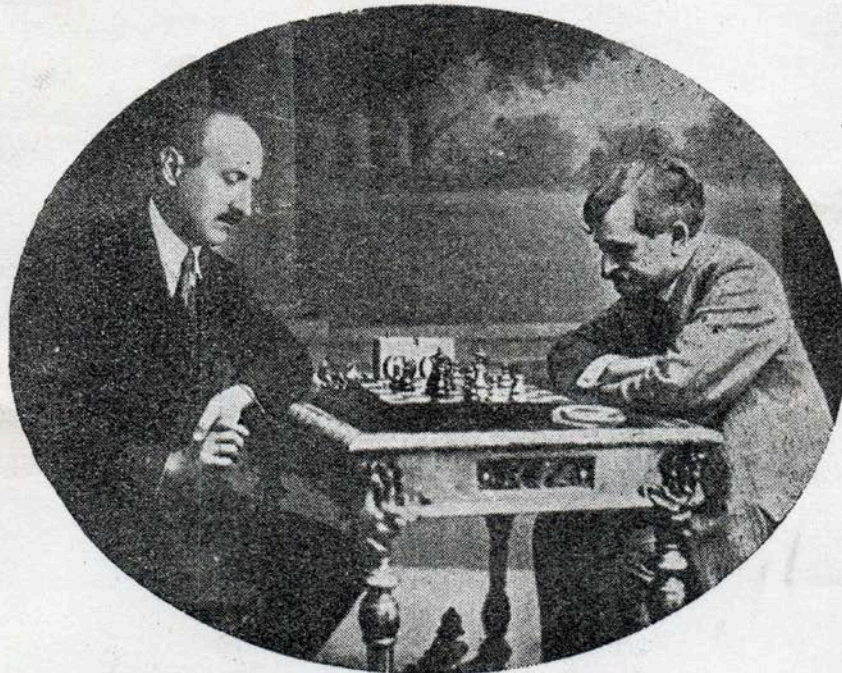
CENA 5 DINARA

IZDANJE PIŠČEVO — BEOGRAD 1933

Насловна страна Свеске I - За столом су Видмар – Овадија – Костић

KAKO ĆU POSTATI ŠAHOVSKI MAJSTOR

POUKE ZA DOBRO VODJENJE PARTIJE, PROPRAĆENE
VELIKIM BROJEM PRIMERA SA SLIKAMA IZ SVETSKE
ŠAHOVSKE LITERATURE.

Ovadija — 20-XI-1925 — Em. Lasker

sakupio i srediо

J. M. OVADIJA, adv.

Beograd — Obilićev Venac 3

S V E S K A II

C E N A 5 D I N A R A

IZDANJE PIŠČEVO — BEOGRAD 1933.

Насловна страна Свеске II - За столом су **Јаков Овадија** и
Емануел Ласкер

Pažnja šahistima!

Ko hoće dobro da igra šah, treba da se upozna sa šahovskom literaturom. Samo se tako čovek može usavršiti u šahu i osetiti u potpunosti draž koja se u najvećoj meri skriva u ovoj našoj plemenitoj veštini. Knjiga koju izdajemo pod nazivom „Kako ću postati šahovski majstor“, u lako shvatljivom obliku, sadrži čitavu riznicu potrebnih pouka za dobro vođenje partija. One su protumačene elegantnim primerima, u slikama i partijama, probranih iz svetske šahovske literature.

Knjiga „Kako ću postati šahovski majstor“ izlazi u sveskama, a biće ih oko deset, po 5 dinara svaka. Ko poruči kod pisca četiri sveske, iste ili razne sadržine, dobiće svaku petu besplatno. Novac treba poslati na čekovni račun Br. 54.260 kod Beogradske Pošte. Štedionice. Uplatnice se za 25 para mogu dobiti kod svake naše pošte.

J. M. OVADLIJA, adv. Beograd
Obilićev Venac 3. — Tel. 21-300.

Kod pisca se mogu dobiti i ova ranija njegova izdanja	
Upustva za igranje šaha	Din. 5.—
Upustva za rešavanje šahov. problema (sa 100 sl.)	„ 15.—
Brilijantne kombinacije znamenitih šahov. majstora (latinicom i na nemačkom)	„ 10.—
Najduhovitije kombinacije iz partija Paula Morfi (i latin.) dve sveske, po	„ 5.—
Šahov. Pravila Medunar. Šahov. Saveza	„ 5.—
Časopis „Šah“ cela (jedina) godina njegovog izlaženja (latin.)	„ 30.—
Kapablanka: Osnovi šaha	„ 40.—

Wiener Schachzeitung

je najrasprostranjeniji strani šahovski časopis. Bavi se rado pitanjima i donosi izveštaje iz celokupnog našeg šahovskog života.

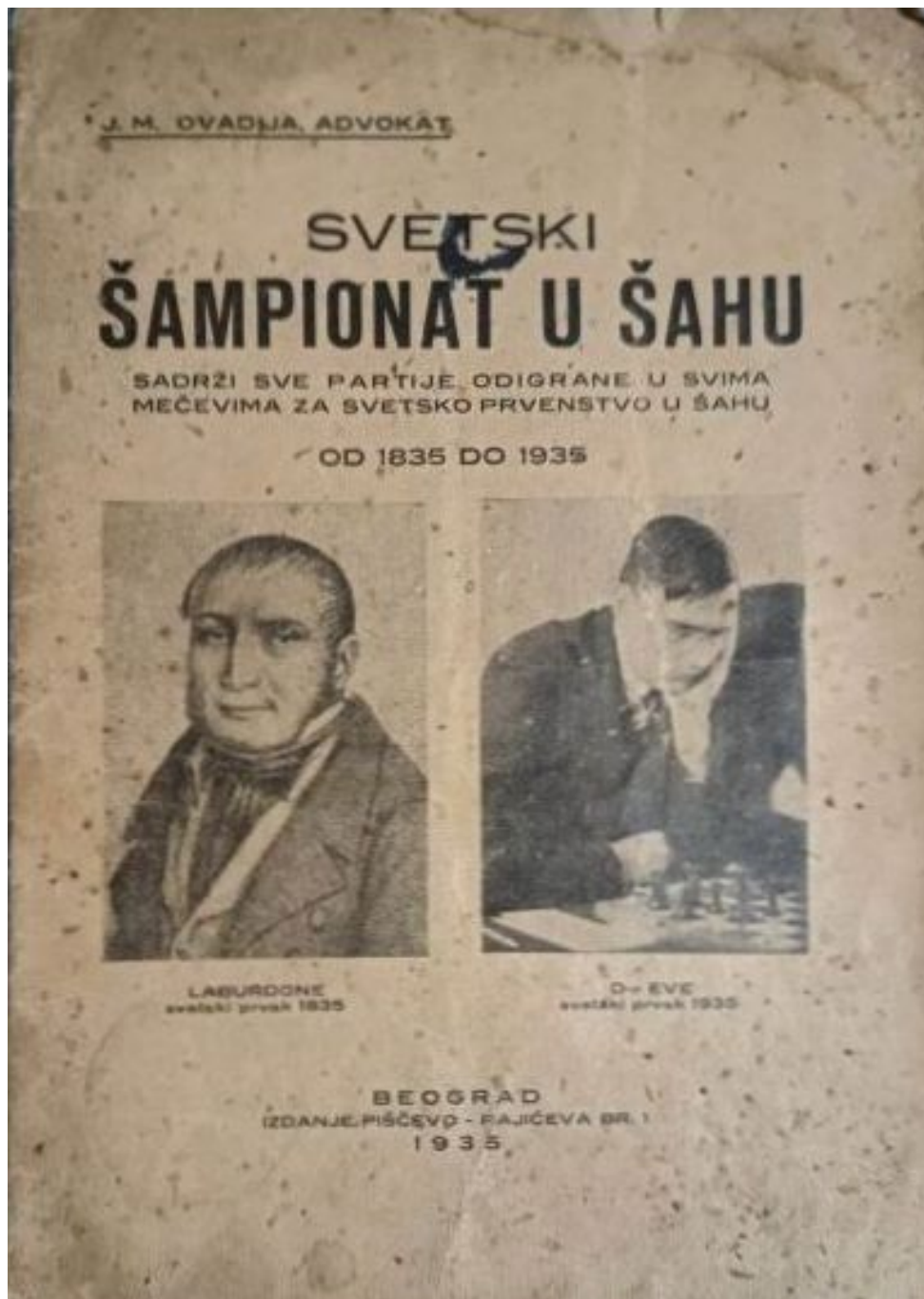
Izlazi dva puta mesečno i staje godišnje 140.— dinara. Pretplata se prima i za pola godine.

Treba da ga drži svaki naš šahista, koji i najmanje zna nemački.

Može se poručiti preko pisca ove knjige

J. M. Овадија популарише шаховску литературу

Овадија чини додатне напоре да нашим заљубљеницима у шах приближи достигнућа светских шампиона. Тако светске мечеве штампа у наставцима и свескама. Његова књига „Светски шампионат у шаху“, садржи партије одигране за светско првенство. Излази у свескама. До сада су изашле свеске 1,2,3, и 4 по цени од 5 динара свеска, и последња свеска са мечевима Аљехин – Еве, 1935. и 1937. године по цени 10 динара.

**ЦЕЛОКУПНА ЈУГОСЛОВЕНСКА
ШАХОВСКА ЛИТЕРАТУРА**

»СВЕТСКИ ШАМПИОНАТ У ШАХУ«

издава у свескама. Цена за свеску око 12, по 5 дан.
свеска. Добивају се у свеска издаваштва Југославије и
код писца Ј. М. Овадије адвоката из Београда, Ра-
јејкина 1, код кога се може свеску и претплатити. По
се претплати на месец свески и поплаће 30.— дан.
добива свеску бесплатно. Новца сваки слати за четири рачуна. 54.260 Поштом-
не штедионице — Београд. Шахисте на где набавили свеске, треба да по-
шљу своју адресу писцу, који саставља регистар свих
шахиста Југославије, дубатела шаховске литературе.

Овадија: Улустава за играње шаха 5.—
„ Улустава за решавање шахов. проблема, са
100 слика 10.—
„ Бриљантне комбинације знаменитих шахов.
мајстора, са 96 слика 10.—
„ Најдуховитије комбинације из партија П.
Морфи: два свеске по 5.—
„ Шаховска правила Међународног Шаховског
Савеза 5.—
„ Како ће постати шаховски мајстор; 2 свеске по 5.—

Из књиге „Светски шампионат у шаку“, део странице са рекламама објављене литературе о шаху, чији је аутор и издавач Ј.М. Овадија

На крају излази његово капитално дело, али не шаховско дело, „Имена места Краљевине Југославије“. „Садржи имена свих вароши, варошица и села у Југославији. Код сваког места означена бановина, срез и пошта. Именику су појединачно придодане карте свих бановина са границом појединих срезова. Подаци најновији. Цена књизи у фином платненом повезу 120 динара. Може се добити у свим нашим књижарама као и код писца Ј.М. Овадија, адвоката, Београд Капетан Мишина улица 2, чековни рачун 54 – 260“. Тако рекламира ову књигу публикација Озрена Недељковића „Шаховски алманах“, Београд 1939.

КРАЉ КАФАНСКОГ ШАХА

За Јакова М. Овадија, шахисту, његов наследник Озрен Недељковић каже да је био „некрунисани краљ кафанског шаха у Београду“. Позната је само једна његова цела партија коју је добио, плус она коју је несрећно изгубио од экс светског првака др Емануела Ласкера. Уз то, забележена су и три ефектна завршетка које је објавио у књижици „Како ћу постати шаховски мајстор“. Наиме, Овадијев противник у овој партији није познат, није наведено ни кад и где је партија одиграна. Но, без обзира на те све недостатке, ова партија може очигледно да послужи као доказ његовог јуришног жртвеног стила. Ево те партије:

Page | 34

Ј.М. Овадија – Н. (sine loco, sine anno)

Краљев гамбит

1.e4 e5 2.ф4 еф 3.Сф3 г5 4.Лц4 г4 5.Лф7 Кф7 6.Се5 Ке8 7.Дг4 Дф6 8.Дх5 Ке7 9.д4 Лх6 10.Сц3 ц6 11.0-0 д6 12.Лф4 Лф4 13.Тф4 Дф4 14.Тф1 Де3 15.Кх1 Ле6 16.Дх4 Ке8 17.Дх5 Кд8 18.д5 цд 19.Тф8 кц7 20.Тф7 Кб6 21.Сц4 – 1: 0.

Студијску завршницу реализовао је Овадија у партији са Ристићем. Позиција на дијаграму Ристић – Овадија, ево како је окончана.

ДИЈАГРАМ

1.Тц1? Сд3 2.Тц7 Тф1 3.Кг2 Се1 4.Кх3 Лг4 5.Кх4 Сф3 .Мат.

Да Овадија није био играч за потцењивање, доказ су и ове две његове завршнице објављене у његовој књизи „Бриљантне комбинације“, Београд 1925. (слика на следећој страни).

На страни 17. под редним бројем 33 је ова завршница.

ДИЈАГРАМ

Б.Б. – Овадија

Решење: 1...x5 2.гх Дд4! 3.Тд4 Те1 4.Дф1 Тф1. Друга је на страни 19. под редним бројем 37. Овадија – проф. Љ.Ј.

ДИЈАГРАМ

Решење: 1. Дf8! Кф8 2. Тф7 Ке8 3.Тф8 Ке7 4.Тлф7 .Мат.

Духовито, смишљено, мајсторска реализација. Ови примери показују да је Јаков М. Овадија био надарен шахиста, нападачки расположен, спреман на жртве и проблемске комбинације. Међутим, он је редовни шах препустио онима жељних личног истицања, а сам се посветио општој ствари – пропаганди и афирмацији шаховске игре.

МОЋ КОМБИНИРАЊА

То се најбоље опажа у ономе што је написао у предговорима својих књига. У књижици „Шаховски проблеми у два потеза“, Овадија каже:

Page | 36

„И шаховски проблем је у нас сјајно заступљен. Имамо четири компониста проблема светског гласа: раг excellance, I. Gross у Карловцу; R.Braune у Гачеу, Словеначка ; Н. Весин на Сушаку и А. Уршић у Св. Лоренцу, Словеначка, много доприносе за развијање шаха. Председници а нарочито стручни и вредни секретари клубова у Београду, Ј.М.О. – прим.а., Рожић у Загребу, Вагаја у Љубљани, Нићифор у В. Бечкереку, Величковић у Панчеву, Ж. Огњановић у Новом Саду...Овом приликом задовољство ми је да могу саопштити шаховском свету радосну вест, да је “Београдски шах клуб” решио да на јесен 1922. приреди један међународни шаховски турнир у Београду, на коме ће бити заступљене све државе са по једним мајсторем, а наша Краљевина са 8 најбољих својих играча, које ће, БШ –клуб одредити у споразуму са Ј.Ш Савезом. Аранжер турнира /Turnierleitez/ је потписник.

Шахисти! Припремите се за утакмице, вежбајте се, пропагирајте сваки у свом домаћају за нашу племениту игру. Оснивајте клубове, постојећи клубови ће вас саветом и делом потпомоћи у свему. Настојавајте да свака боља кафана има бар по један шах. Знајте да у културном свету не сматрају за довољно образованог човека оног који не зна шах. Ко претендује на оштроумље, логично мишљење, предвидљивост, досетљивост, моћ комбинирања и многе друге особине толико потребне за свој позив у животу, тај се мора трудити да добро игра шах.

Дакле, радимо за нашу краљевску игру, јер имамо и зашта! Београд, 14 август 1921 . Ј.М. Овадија, адв., секретар БШ клуба, Краља Милана ул. 9 /у дворишту/.

ПОСВЕТА ОВАДИЈУ

Кад се Ј.М. Овадија повукао из шаховског живота, појављују се млади талентовани играчи, који турнирским резултатима скрећу на себе пажњу. Међу њима има и Јевреја, чија је шаховска и животна судбина прекинута у вихору Другог светског рата. Подсећамо на примере забележене у књизи ” Београд метропола шаха”.

Page | 37

На омладинском првенству БШК-а за 1938. годину у групи до 15 година прво и друго место поделили су Ј. Ротбаум и Д. Милошевић са по шест поена. На првом брзопотезном првенству Београда за 1939. годину Исак Бенцион је заузео 14 место са 7,5 поена. У финалној групи омладинаца млађих од 16 година 1939. године победио је Ј. Ротбаум са 11 од 12 могућих поена.

На првенству БШК-а за 1940. Мориц Атиас је заузео 8. место са 10 поена. На омладинском турниру БШК-а у октобру 1940. деле 11-12 место В. Жикић и Ј. Ротбаум са по 9 поена. На првенству БШК-а за 1941. годину играном од 10. 2. до 23. марта, М. Петровић и М. Атиас са по 5 поена поделили су 12-13. место.

После тога долази прекид, јер 6. априла Немачка бомбардује Београд. У општем метежу не зна се шта се дешава са Јаковом М. Овадијом и његовом породицом. Фашисти су у рату који је букнуо вршили геноцид над јеврејским и српским народом. Заљубљеник у шах и фанатик шаха, како су га називали играчи, спасавао је своју породицу и себе. Према неким подацима Јаков М. Овадија креће на југ земље и ту је крај. Остају само непоузданице шта је било са њим и његовима.

У књизи „Новосадски шаховски клуб 1922.-1997“., аутора Славка Станојевића и Красоја Нотароша, у фусноти о Жаку Јакову М. Овадији на крају пише:

„Зна се да је са породицом потражио спас ван Београда, али детаљи о крају живота великог шаховског ентузијасте нема. Божидар Кажич наводи да је Овадија настрадао са целом породицом крајем пролећа 1941. на преласку из Херцеговине у Далмацију, када су ухваћени од стране усташа и предати Немцима.”

Приметили сте име Жак. То је Овадијев надимак. Вероватно су му то име наденули Французи када је 1924. године био на оснивачком конгресу ФИДЕ. Од Јаков узели су прва три слова и изговорили их по свом језику – Жак, / код Француза се слово “ј “ изговара, чита као наше ж/. То се чуло до Београда, па се уз Јакова, међу пријатељима задржало и Жак. Овадија је иначе говорио више језика, био је полиглота. Page | 38

Још давне 1921. године немачки шахиста и песник Франц Гутмајер предвидео је Јакову М. Овадији вечност. Приликом боравка на Конгресу шахиста у Регенсбургу, немачки песник је посветио Јакову четири стиха.

Посвета Господину Ј.М. Овадији, адв. Београд

**У земном се царству блуди,
Уметничком само жуди,
Јер земаљском дође крај,
Уметност је вечни рај.**

Регенсбург, 20. VIII- 1921. Франц Гутмајер

POSVETA.

Gospodinu J. M. Ovadiji, adv.

Beograd.

U zemnom se carstvu bludi,
Umetničkom samo žudi,
Jer zemaljskom dodje kraj,
Umetnost je večni raj.

20-VIII 1921.

Prilikom bavarskog Kongresa
šahista u Regensburgu.

Franc Gutmajer*

*Franc Gutmajer je najpoznatiji današnji šahovski pisac. Napisao je do sad o šahu oko dvadeset knjiga, sve ispreplećano sa poezijom. On je šahista—pesnik. Analizu pojedinih partija i položaja vrši on u oštromnim stihovima. Čitave knjige su mu tako napisane.

Svi njegovi spisi imaju jednu tendenciju: da šah treba igrati kao veštinu — na kombinacije, onako kako se igralo do pre 40 godina. Zato je on najveći protivnik modernih majstora, koji imaju samo jedan cilj pred očima — dobijanje partije. On ih naziva dekadentima i veli: „oni se plaše zapletenih položaja i izmeđaju figure i onda kada nemaju drugog razloga za to“: ili: „stari su živeli za šah, a moderni žive od šaha“.

Ali Gutmajer preteruju u tome (valjda zato što se bori protivu druge krajnosti), jer i ako mu je P. Morfi uzor, ipak on hvali samo umetničku stranu njegove igre, a ne i korektnost, koju je Morfi imao u velikom obimu.

Mi ćemo se stalno boriti za igranje elegantno i korektno jednovremeno; trudićemo se da ne bude no šah naučno — umetnički. To se u šahu, ako se hoće, da lako udružiti. Za ugled će nam služiti Morfi i oni čuveni majstori, koji su igrali ili igraju kao on.

Да, управо тако. Јаков М. Овадија живео је за уметнички шах. Његов је цео живот био уметност. Судбина му је одредила трагичан крај, присиљан одлазак из живота и шаховског света. То, никако, не значи да треба заборавити његово овоземаљско дело. Шаховски савез Србије мора да то више истакне. Јер је један и јединствен био Јаков Овадија. Шаховска легенда. Фанатик шаха. Page | 40

Прве странице историје српског шаха припадају засигурно њему. Овадија у својој књижици „Шаховски проблеми“ каже за какав се шах залаже, шта је његов шаховски “вјерују“:

„Ми ћемо се стално борити за играње елегантно, једновремено, трудићемо се да негујемо шах научно –уметнички. То се у шаху, ако се хоће, да лако удружити. За углед ће нам служити Морфи и они чувени мајстори, који су играли или играју као он“.

Јаков Овадија, Јаков М. Овадија, Жак, твоја снага, борба и фанатизам у шаху превазилазе оквире 64 поља. Ти си својим мудрим умом и уметничким нервом у приступу шаховској игри отварао видике, ширио пријатељства, и у свему тражио вечност. Својим делом, не само у шаховском свету и у адвокатури, заслужио си незаборав. Ова прича о теби сакупљена из доступних светлих трагова допринос је твом вечном помену.

Као што је древна игра којом си био опчињен, шаховски заљубљениче, трајала под оном „Један смо род“, *Gens una sumus*, тако и овим текстом трајно уписујемо твоје име у историју београдског шаха, у историју српске престонице и једног времена које је обележило и данашње дане. Том времену ти си својом несебичношћу и активношћу дао велики неизбрисив допринос.

Последњи податак о Јакову М. Овадија постоји у „списку Јевреја и супружника Јевреја који су према наредби заповедника у Србији од 30. маја 1941. поднели Општини града Београда пријаве о имовини“ који је објављен у Зборнику 6 (Јеврејски историјски музеј 1992, Ј. Веселиновић).

„Која се односила на Јевреје и Цигане „морају у року од 10 дана преко надлежне општине свога места становања или пребивалишта пријавити Окружној команди свој иметак са назначењем где се овај налази“

Списак има 39 страна са 3.474 имена. Под броје 1. Је СЕМНИХ Х. Алберт, приватни чиновник, Карађорђева бр. 69, а под бројем 3.474 је: Аладар и Олга Фајшман, Обилићев венац 30.

Међу њима су Овадије:

1248: Овадија Аврам, трговац, Сибињанин Јанка 5

1435: Овадија Аврам, обућар, Босанска 5

1764: Овадија М. Арон, трговац, Јованова 11

2950: Овадија М. Марко, трговац, Солунска 12

2951: Овадија М. Илија, трговац, Солунска 12

3047: Овадија М. Јаков, адвокат, Хилендарска 5.

АДВОКАТСКИ ЗАПИСИ

Сем писања о шаху, Јаков М. Овадија написао је неколико стручних публикација из области права. Посебно је вредан пажње „Именик места Краљевине Југославије“, дело планирано у два тома, али је штампан само први део. Своје књиге Овадија најављује у свом приручнику „Народно представништво Краљевине Југославије“. За адвокатске и грађанске потребе, прво је 1934. године објавио приручник „Кућевласници и закупци“, њихова међусобна права и дужности по новом грађанском парничном поступку. „По разним ауторима израдио Ј. М. Овадија, Београд, изд. писца, шт. и Ђ. Јакшић, 1934, стр, 28 плус (кор). Затим следи „Законске одредбе, са правилницима и објашњењима таксе на рачуне итд.: Таксе на преводе страних језика. Обрачно плаћање дужног пореза заосталог до краја 1932. год.-Пореска основица на тековину према кирији за стан и локал. – Порез на приход кућне послуге, Београд 1934. Издање пишчево, Обилићев венац 3, телефон 21-300, цена 5 динара. Књижица има 32 странице са зеленом бојом задње корице.

Онда наводи: Народно представништво Краљевине Југославије, Југословенски парламент, Београд 1935, издање пишчево, Краља Петра ул. бр. 59, Ј. М. Овадија, адв. ИМЕНА МЕСТА КРАЉЕВИНЕ

ЈУГОСЛАВИЈЕ: Ускоро излази у две књиге под горњим насловом. Прва књига садржи све вароши, варошице и сва села у Југославији.

Друга све засеоке, салаше, пустаре, власништва, мајуре, махале, као и сва друга па и најмања места у Краљевини. Код сваког места које има око 50.000, означена је припадајућа бановина, срез и последња пошта“.

Page | 42

Занимљиво је да се у једној од његових публикација рекламира трговинска радња Аврама М. Овадија, ваљда Јаковљевог брата. До ближих података о Авраму и његовој породици нисмо успели да дођемо, а нема их ни у архиви Јеврејске општине Београд. Сматрам да је важно да се у овој публикацији унесу и подаци о правничким адвокатским записима Јакова М. Овадија.

У његовим публикацијама наилазимо на посебне рекламне огласе. Као на пример, уоквирени оглас:

АВРАМ М. ОВАДИЈА, Београд, Васина 3: Велико стовариште галантеријске робе, дечјих одела и свега потребног за крштење и венчање.

РЕКЛАМА: ИМЕНИК МЕСТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ:

Уредио Ј.М. Овадија, адвокат, књига, Београд 1935, стр. (16) + 308, 8, Штампарија „Привредник“, Жив. Д. Благојевић, Кнез Михаилова ул. Бр. 3.

РЕКЛАМНИ ОГЛАС: Велико стовариште дечијег одела. Повојнице за новорођенчад. Галантеријска роба. Богато створавиште свега потребног за крштење и венчање, по необично повољној цени, добија се у трговини. АВРАМ М. ОВАДИЈА, код „Анђели“ – Београд Васина 3.

ШАХОВСКИ ОГЛАС: Књижара и антикварница МИЛАНА БРАЈЕРА, Београд, Јована Ристића 24. ШАХОВСКА КЊИЖАРА. Богат избор шаховских књига на домаћем и страном језику. Тражите каталог.

ОГЛАС: БЕОГРАДСКИ ШАХОВСКИ КЛУБ налази се у ресторану Коларчевог универзитета. Улаз из Ускочке улице. Пријатно свратиште београдских шахиста. Гости су радо примљени.

НЕДОЧЕКАНА ЖЕЉА

Укњизи умрлих која се чува у канцеларији Јеврејског гробља у Београду записано је седам Овадија.

Page | 43

Аврам Давида без података године рођења, умро 11.3.1905.

Аврам Моше рођен 1810. – умро 1895.

Џамила Јакова рођена 1859. – умрла 1906.

Естер Давида рођена 1859. – умрла 1926.

Џоја Моша рођена 1889. – умрла 19.5.1910.

Моша Аврама рођен 1859. – умро 7.12.1924.

Моша Ј. Рођен 1852. – умро 1.9.1909.

Нема сумње да је Моша Ј. Овадија отац Јакова М. Овадија. Његов споменик на Јеврејском гробљу у Београду добро изгледа, сем што је слика са врха споменика испала из лежишта на дно постамента, па се притом разбила, али је ипак уграђена у доњи део плоче – постамент споменика. На доњем делу плоче јеврејским писмом исписани су неки подаци (нису довољно читљиви). Испод доње плоче изникла су два струка траве или дрвета, који су 5.6.2012. када је начињен снимак споменика, изгледали лепо зелено (неко ће у томе видети неке симболе и поруке).

На споменику стоји записано:

Овде почива

МОША Ј. ОВАДИЈА

Бив. Трг.

1852. – Уп. 1907. год.

ОВДЕ ЛЕЖИ ОТАЦ

КОЈИ НАЈЛЕПШЕ РОДИТЕЉСКЕ ЖЕЉЕ

НИЈЕ ДОЖИВЕО:

СИН ДА СВРШИ НАУКЕ.

ОД КЋЕРИ ДА ДОЧЕКА УНУЧЕ.

И ЈЕДНО И ДРУГО ДЕСИЛО СЕ

ОДМАХ ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ.

СПОМЕН ОВАЈ ПОДИЖЕ
ОЖАЛОШЋЕНА СУПРУГА
СА ДЕЦОМ.

.....

На основу овог записа зна се да је Јаков имао сестру. Очева жеља се испунила после његове смрти. Јаков је завршио права, а сестра се удала и добила потомке. Јаков је постао адвокат и познати шаховски радник, а шта је било са његовом сестром – не зна се. Зна се да се удала, да је имала деце, али се не зна да ли је преживела фашистички погром. Остаје питање: Да ли је остао неко жив од кћерке, јер Јакови су сви окончали живот у неком од логора или губилишта одмах након почетка Другог светског рата.

ФОТО: Споменик Моша Ј. Овадија
Моша Ј. Овадија са надгробног стуба
Спомен плоча на јеврејском писму

ЛИТЕРАТУРА

1. Х. Бауерајс - Шаховски проблеми, прерадио Ј.М. Овадија, Београд 1921.
2. Шаховски гласник - Загреб 1925., бр. 1 и 2
3. Ј.М. Овадија /прикупио/ - Бриљантне комбинације знаменитих шаховских мајстора, Београд 1925.
4. Шаховски гласник - Загреб 1926, бр. 5, 6-8
5. Шаховски гласник - Загреб 1927., бр. 16-19
6. Шаховски гласник - Загреб 1930., бр 7
7. Шаховски гласник - Загреб 1931., бр. 9-10
8. Ј.М. Овадија /сакупио и средио/ - Како ћу постати шаховски мајстор, Београд 1933.
9. Ј.М.Овадија - Светски шампионат у шаху, свеске 1,2,3,4, Београд 1935.
10. Бора Тот - Наши мајстори, Београд 1936.
11. Озрен Недељковић - Шаховски алманах, Београд 1939.
12. Шаховски вјесник - Загреб 1946, бр. 1
13. Политика - Београд, 1982, 1984, 2001 и 2004.
14. Душан Бућан - Амбасадор шаха, Нови Сад 1987.
15. Славко В.Домазет - Приче са црно белих поља, Смедерево 1984.
16. Никола Караклајић и др. - Београд метропола шаха, Београд 1997.

17. Славко Станојевић и Красоје Нотарош - Новосадски шах клуб 1922-1997. Нови Сад 1997.
18. Михајло Михаљчишин - Рекли су о шаху /друго проширено издање/ Бања Лука 2002.

О АУТОРУ

Јован Вуковић (Черкез Садовина, КиМ, 20.1.1937) писац овог документарног материјала, био је професионални новинар у „Сремским новинама“, а током свог професионалног новинарског деловања сарађивао је са више српских и југословенских дневних листова: „Дневник“ (Нови Сад), „Фудбал“ (Београд), „Спортска ревија“ (Београд), „Спортске новости“ (Загреб), „Четврти јул“ (Београд), „Рад“ (Београд), „Спорт“ (Београд), „Спортски журнал“ (Београд), „Сремски спорт спот“ (Сремска Митровица), „Пазовачке новине“ (Стара Пазова), „Пазовачка ревија“ (Стара Пазова).

Page | 47

Бави се изучавањем историје српског шаха. Скоро деценију и по био је главни и одговорни уредник билтена Савета за дописни шах ШСЈ „Дописни шах СФРЈ“ (1983. – 1997), Објавио је шаховске књиге „ЈУ дописни шах“ 1990. и „Шах у Новој Пазови“ 2020. За допринос афирмацији шаха и шаховске активности добитник је Златне плакете ШСС и ШСВ. Био је акредитовани новинар на Шаховској олимпијади у Новом Саду 1990. Више година је био уредник билтена меморијалног мешународног турнира у Старој Пазови „Мирослав Бакић“. Један је од оснивача ШК „Младост“ у Новој Пазови, његов председник у три мандата и првак клуба три пута и шест пута првак енигмата шахиста Србије.

Објавио је више књига о српској енигматици, а за књигу „Лексикон српских енигмата“ аутори Мирослав Лазаревић и Јован Вуковић добили су 2007. награду Удружења новинара Србије „Жика Јовановић“.

Његов стваралачки опус је богат и разноврстан а за свој рад добио је и више награда УНС, и других релевантних институција.

ФОТО: Јован Вуковић

ИЛУСТРАЦИЈЕ:

Ако се једног дана нађе неко ко жели да се овај материјал претвори у књигу, дајем списак илустрација које би ваљало приложити, како би обогатила садржај свеукупног штива.

Page | 48

ФОТОСИ и КОПИЈЕ за текст:

1. Споменик Моша Ј. Овадија
2. Моша Ј. Овадија.
3. Овадији у књизи умрлих
4. Спомен плоча на јеврејском писму
5. Зграда Академије наука у Београду где је на међуспрату одржан први састанак Шаховског клуба –БШК
6. Улица Чика Љубина у којој је до 1960. Био хотел „Централ“ у коме је основан БШК (сада је ту сладоледница „Ђелето“ Лене Ковачевић)
7. Двориште у Улици Краља Милана данас
8. Улица Краља Милана 6, све је другачије од времена у коме је живео Ј.М. Овадија. Једино је остала стара књиговезница под именом „Доситеј Обрадовић“, која још траје и негује српски језик
9. Реклама књиговезнице „Доситеј Обрадовић“у дворишту Улице Краља Милана бр. 6
10. Улица Капетан Мишина бр. 2 и 2а, адреса Ј.М.Овадија. Данас је на тој адреси адвокатска канцеларија нових адвоката.
11. Улаз у Капетан Мишину 2
12. Старе адресе Ј.М.Овадија – Обилићев венац 3 и 5. Данас је овде завод за уџбенике и књижаре, а некад била канцеларија Ј.М.Овадија
13. Корице књиге „Именик места Краљевине Југославије“
14. Једна страница из пописа места у Краљевини

СНИМЦИ: Илинка Г. Вуковић

ФОТОСИ ЗА КРАЈ КЊИГЕ:

1. Аутор овог дела Јован Вуковић међу споменицима Јеврејског гробља у Београду
2. Јован Вуковић крај споменика Моши Ј. Овадија
3. Кућа Јакова М. Овадија
4. Улица Маршала Бирјугова између прошлости и садашњости
5. Кућа у Улици маршала Бирјугова (бивша Космајска) у којој су биле штампарије које су штампале књиге Ј.М. Овадија
6. Улаз у синагогу – Маршала Бирјугова улица
7. Старе сачуване изрђале гвоздене капије из времена Ј.М. Овадија
8. Стара улазна дрвена капија из времена Ј. М. Овадија
9. Бирјугова улица (Космајска) уместо игре шаха има другачије лице – бутике и друге модерне преокупације
10. „Идућ учи, у векове гледај“ – пише на постаменту споменика Доситеју Обрадовићу, првом министру просвете Србије, за кога Ј. М. Овадија тврди да је играо шах

11. Старо здање некадашњег министарства за просвету – данас Вукова задужбина
12. Плоча која казује да је овде било прво Министарство просвете Србије
13. Данашњи изглед Бирјузове (Космајске) улице
14. Две адвокатске канцеларије у кући у којој је била канцеларија адвоката Ј.М. Овадија
15. Двориште у Бирјузоовој бр. 33 где је синагога
16. За двориште у Улици маршала Бирјузова бр. 33 време је стало
17. Београд поприма нови имиџ, фонтана и цвеће испред двора у Пионирском парку
18. Теразијска чесма испред хотела „Москва“, место окупљања и данас знаменитих личности Београда и Србије

Фото: Илинка Г. Вуковић